

“Em naixen les cançons”

Elies Moncholí Cerveró
es declara enamorat
de les paraules.
I de la música.
Nascut a Paiporta,
Elies viu a Madrid,
des d'on ens arriba
amb un interessant
i elaborat treball
discogràfic, 'L'home
la rosa el somni'.
Deu cançons
i un 'bonus track'
envoltades de bons
músics en són
la millor carta
de presentació.

No es pot pas dir que Elies Moncholí –Elies, a la caràtula del seu disc– acabi d'arribar al món de la música. Hi és, de fet, des que té ús de raó, des que va començar a estudiar al seu poble, Paiporta (Horta), des que va sentir Raimon per primera vegada, quan tenia catorze anys, i ho va decidir: “Jo vull fer això.” Després, se'n va anar a treballar a Madrid, dins el camp de la música clàssica (actualment és professor superior de trompa al conservatori i prepara el doctorat en Música) i va deixar una mica de banda les cançons. Però hi va tornar: “Sí. Jo toque la trompa i faig col·laboracions amb algunes orquestres que hi ha a Madrid (l'Orquestra Nacional, la de Ràdio i Televisió, la Simfònica...). També he estat a la Simfònica del País basc i a la Municipal de València, i faig classes al conservatori. Però és que em naixen les cançons.”

L'any 1998 va enregistrar el primer disc, editat a Barcelona, *En aquest port*. L'experiència –afirma Elies– li va servir “per aprendre el que volia i el que no volia. És important saber aprendre de tothom, però també ho és saber mantenir la idea pròpia”. I ara, ben bé acabat de sortir del forn, arriba el segon: *L'home la rosa el somni* s'ha presentat fa tot just una setmana a la ciutat de València. “De vegades, la vida et porta la gent que necessites. Fa cosa d'un any, un amic em va fer el regal de dir-me que coneixia Dayán Abad, el guitarrista de Rosario i de Lolita. M'hi vaig posar en contacte, l'empatia va ser automàtica –i mútua– i als dos mesos ja estem gravant el disc.” Aquest nou treball, molt elaborat, ja l'ha fet com volia: “Em trobe molt a gust amb la música clàssica, que és la que més co-

nec i amb la qual més m'he mogut.

De fet, hi ha dos tipus de cançons des del punt de vista musical: les que faig amb acompanyament de guitarra, que comporta també bateria o percussió, bàsicament; i les que s'acompanyen amb piano, en les quals entra violoncel, viola, flauta, trompeta, trompa, fagot.” I la música, en aquest disc de cançons, no es resigna al segon terme: pren un protagonisme del tot merescut.

Si cal parlar de referents, la llista se li fa llarga. I heterogènia. “En tinc molts. Des de Mozart fins a Stravinsky, passant per Mahler, Brahms o Mendelssohn. Pel que fa a la música popular del segle XX, m'agrada Tom Waits, Sting, Dire Straits... Dintre de la cançó catalana, no cal dir que hi ha una gran qualitat: Llach, Raimon, Maria del Mar Bonet... Són els tres grans, no? Crec que és una mica tot això. La influència és una barreja.” I Espriu, a qui també musica, i de qui fa esment a part: “Sí, m'agrada molt. I clar, cada vegada que el llegesc m'agrada més, perquè el vaig entenent. Encara que no és fàcil. Concretament, *La pell de brau*, el llibre d'on he tret el poema d'aquest disc, el llegesc des de fa quinze anys.”

Elies canta en català des de Madrid, fa cançó d'autor... Si se li diu que sembla que vagi contra corrent, ell somriu i explica que això és el que li agrada. Senzillament. “A la base hi ha, sobretot, amor per la llengua, un sentiment profund d'identificació amb les paraules. I amb la música, també. I amb la veu. Cantar en valencià és el que m'enamora, el que m'agrada. Ho faig per això. No intente contestar res. Res més que el que diuen les lletres.” I en les lletres, la preocupació per la llengua també es lliga amb el compro-

mís. A "Salvem el barranc", per exemple, els noms de la natura se li fan reivindicació: "Esplugabous i mussols/ cagamànecs i ànecs/ fumarells i rates penades/ xops i esparvers/ gafarrons i moixons/ cogullades, citrons i agrons./ Totestiu, garbuller/ gavarra i collverd/ martinets, buscarrot i falsies/ pitet, titets/ caragols i llicsons/ i peixos quan plou molt". Per fer aquesta cançó, dedicada al barranc de Xiva, o de Torrent ("que és el que passa per Paiporta" -apunta-), disposava de l'ajut d'un amic: "Ell s'ha dedicat, durant tota la vida, a buscar i a recopilar noms de pardalets... En llatí, en francès, en anglès, en valencià de l'Horta, en valencià de la Ribera, en oriental... De fet, hi ha alguns noms que són de l'Horta només i que no es diuen en cap altre lloc dels Països Catalans, fins i tot alguns dels ocells que anomene només es poden trobar, amb aquesta denominació, aquí."

Elies viu a Madrid. Ja ha estat dit. I canta que "a tres-cents i escaig quilòmetres/ aguaita el mar Paiporta". Nostàlgia? Potser sí, però no ben bé: "Referent, en tot cas. L'exili, una mica. Madrid és plena de músics valencians. Plena, plena. Si als Països Catalans hi haguera una bona infraestructura musical, allò seria un desert. El País Valencià és un esclat de música, i de músics, de gent realment molt bona que és fora, en grans orquestres". Amb Madrid, Elies s'hi sent agraït. I això que de seguida precisa subjectivats: "Si ho mirem des d'un altre punt de vista, segurament no li agrairia res i, fins i tot, en fi..., li desagairia moltes coses." Però també és la ciutat que l'ha acollit. "D'alguna manera, m'ha donat la llibertat. De fet, hi ha les dues ciutats, els dos països, diguem, aquí, dins meu. Jo vaig allí i després torne, visc aquí, visc allà...". Allà, a "La Casa dels Viants", per exemple, un dels títols del disc: "Era un pis on vaig estar vivint, amb més gent: músics que passen per Madrid i que busquen lloguer, s'ajunten en un pis que no pot ser molt car i aleshores les condicions són les que són", les que descriu en una cançó.

El darrer tema del disc és, literalment, un "bonus track", com la bola extra de

"A la base hi ha, sobretot, amor per la llengua, un sentiment profund d'identificació amb les paraules, i amb la música, també. I amb la veu."

"Si als Països Catalans hi haguera una bona infraestructura musical, Madrid seria un desert"

les màquines del milió: una cançó de regal, diferent de les altres i dedicada a, l'escola Gavina, a Picanya, on havia fet classes de música. De seguida li brollen els records, i la cançó se li torna noms i cognoms, fesomies concretes: "La directora, Fina Masgrau, per a mi ha estat una mestra, en moltes coses." I s'entusiasma: "És una persona excepcional, d'eixes que uneixen el trellat, fins i tot la saviesa, i l'alegria de viure." Aquesta cançó, a més, té un altre tret que, per a Elies, la fa "especial": el piano d'Emilio Aragón. El músic de Paiporta col·labora amb una orquestra juvenil que dirigeix Aragón i, quan va gravar el disc, l'hi va passar. "L'endemà mateix ja se'n sabia alguna cançó. Em va dir que li havia agradat molt i que no em preocupara per l'edició, que ell se n'encarregaria. I gràcies a això va anar la cosa avant."

Si tenim en compte que aquest disc ha sortit pràcticament per tossuderia, és inevitable parlar amb Elies de les difi-

cultats d'edició i difusió. "Notar certa solitud a l'hora de compondre és natural. Però ja no ho és tant que també hi siga a l'hora de difondre el missatge en disc." I els concerts? "Hi ha moltes possibilitats de fer-ne. I això és trist. A Madrid, en canvi, trobes força llocs on programen cançó d'autor cada dia. Per què triomfen Ismael Serrano o Pedro Guerra? D'alguna manera han eixit d'allí, no? Però fa quaranta anys que no ix cap cantant valencià. Jo diria que només n'ha eixit un, Raimon. Avui, a més, no sé com ho tindria."

De tota manera, les dificultats no fan caure Elies en el desànim. D'entre les dedicatòries d'aquest disc, n'hi ha una que sorprèn: "A l'Univers, per existir." En directe, encara ho completa: "A més a més, perquè em dona la possibilitat d'existir. És increïble, això. És un sentiment que he tingut conversant amb les estrelles."

Núria Cadenas